

Sygn. akt V U 2046/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 lutego 2013 roku

Sąd Okręgowy w Białymstoku

V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Elżbieta Krupińska

Protokolant Anna Matwiejuk

po rozpoznaniu w dniu 22 lutego 2013 roku w Białymstoku

sprawy **I. S.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.**

o świadczenie przedemerytalne

na skutek odwołania **I. S.**

od decyzji **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.**

z dnia 22 października 2012 roku

Nr (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje **I. S.** świadczenie przedemerytalne poczynając od 28 września 2012 roku.

Sygn. akt V U 2064/12

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z dnia 22 października 2012 roku, znak (...), odmówił **I. S.** prawa do świadczenia przedemerytalnego. W uzasadnieniu wskazał, iż odwołująca nie spełnia warunków określonych w art.2 ust. 1 pkt 5 i ust. 3 ustawy z 30 kwietnia 2004r. o świadczeniu przedemerytalnym (Dz.U. Nr 120, poz. 1252), ponieważ do dnia rozwiązania stosunku pracy, tj. 29.02.2012 roku udowodniła okres zatrudnienia wynoszący 34 lata, 8 miesięcy i 16 dni (w tym 29 lat, 5 miesięcy, 6 dni okresów składkowych, 4 lata, 7 miesięcy i 10 dni okresów nieskładkowych oraz 8 miesięcy w gospodarstwie rolnym) zamiast wymaganych 35lat. Odwołującej nie uznano okresów pracy w gospodarstwie rolnym matki w okresie od 16.10.1973 roku do dnia 31.05 1977 roku we wsi B., ponieważ w tym czasie uczyła się w szkole średniej oddalonej o 50 km od jej miejsca zamieszkania.

Od powyższej decyzji odwołanie wniosła **I. S.**, wskazując, iż w okresie od 16.10.1973 roku do dnia 31.05.1977 roku, zwłaszcza w okresach nasilonych prac polowych musiała pracować w gospodarstwie matki, która prowadziła je samotnie po śmierci ojca. Podnosiła, iż w okresach wolnych od nauki świadczyła pracę w gospodarstwie nawet w wymiarze po 12 godzin dziennie.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniosł o oddalenie odwołania, podtrzymując swoje stanowisko w sprawie.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych ustalił i zważył, co następuje:

Odwołanie było uzasadnione, dlatego zaskarżona decyzja podlegała zmianie.

I. S. urodziła się (...) roku w B.. W dacie od 16.10.1973 roku, tj kiedy ukończyła 16 lat do 1.07.1977 roku pracowała w gospodarstwie rolnym swojej matki położonym we wsi B.. W siedmiohektarowym gospodarstwie hodowano krowy, konie i kury, uprawiano ziemniaki i zboże. W skład gospodarstwa wchodził również sad liczący około 100 drzew. Gospodarstwo to matka odwołującej prowadziła sama od 1965 roku (wówczas zmarł ojciec odwołującej). Pracy w gospodarstwie było dużo. Czasami konieczna była dorywcza pomoc osób trzecich. Gospodarstwo nie było zmechanizowane i wszystkie prace należało wykonywać ręcznie.

W okresie od września 1972 roku do 31 maja 1977 roku I. S. uczyła się w dziennym Technikum Zawodowym w B., na kierunku technik włókiennik o specjalności tkactwo (k.10-11 zał. akt ZUS). Do szkoły w B., oddalonej o około 50 km, dojeżdżała autobusem (...), który odjeżdżał o godzinie 6.00. Autobus powrotny wyjeżdżał z B. około godz. 13.40. Tym autobusem I. S. dojeżdżała do miejscowości J. o godzinie 15.00. Pozostałą część drogi do domu (około 4 km) pokonywała pieszo. Do domu wracała około godz. 16-tej. Codziennie po powrocie, poczynając od około godziny 17-stej pracowała w gospodarstwie matki wykonując niezbędne, bieżące prace. W okresach wzmożonej pracy, tj. w okresie od maja do końca września, po powrocie ze szkoły, pracowała nawet do godziny 21-ej (k. 10 zeznania odwołującej w związku z k. 23 zeznania T. M., k. 23 zeznania M. M., k. 3, 4,5,6, 7, 10-11akt ZUS świadectwo ukończenia szkoły).

Od 01.02.1978 roku do 29.02.2012 roku I. S. była zatrudniona w Fabryce (...) Spółka Akcyjna w B. (k. 12 akt ZUS). Powodem rozwiązania stosunku pracy były przyczyny niedotyczące pracownika.

Od 5.03.2012 roku I. S. jest zarejestrowana jako bezrobotna w Powiatowym Urzędzie Pracy w B. i pobierała zasiłek dla bezrobotnych przez okres 6 miesięcy (k. 15 akt ZUS zaświadczenie z dnia 24.09.2012 roku).

W okresie pobierania zasiłku nie odmówiła przyjęcia propozycji pracy.

W dniu 27.09.2012 roku I. S. złożyła wniosek o świadczenie przedemerytalne.

Na wstępie rozważań należy przypomnieć treść przepisu art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy z 30.04.2004 roku o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U. 2004.120.1252, zwanej dalej "ustawą o świadczeniach"), który stanowi, że prawo do świadczenia przedemerytalnego przysługuje osobie, która do dnia rozwiązania stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy, w rozumieniu przepisów ustawy o promocji zatrudnienia, w którym była zatrudniona przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy, posiada okres uprawniający do emerytury, wynoszący co najmniej 35 lat dla kobiet i 40 lat dla mężczyzn, lub

Zgodnie z ustępem drugim, powyższego artykułu ustawy o świadczeniach, za okres uprawniający do emerytury, o którym mowa w ust. 1, uważa się okres ustalony zgodnie z przepisami art. 5-9, art. 10 ust. 1 oraz art. 11 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353, Nr 64, poz. 593 i Nr 99, poz. 1001), zwanej dalej "ustawą o emeryturach i rentach z FUS".

Ustęp trzeci art. 2 powyższej ustawy stanowi, iż świadczenie przedemerytalne przysługuje osobie określonej w ust. 1 po upływie co najmniej 6 miesięcy pobierania zasiłku dla bezrobotnych, o którym mowa w ustawie o promocji zatrudnienia, jeżeli osoba ta spełnia łącznie następujące warunki:

1) nadal jest zarejestrowana jako bezrobotna;

2) w okresie pobierania zasiłku dla bezrobotnych nie odmówiła bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniego zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, w rozumieniu ustawy o promocji zatrudnienia, albo zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych lub robót publicznych;

3) złoży wniosek o przyznanie świadczenia przedemerytalnego w terminie nieprzekraczającym 30 dni od dnia wydania przez powiatowy urząd pracy dokumentu poświadczającego 6-miesięczny okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych.

W przedmiotowej sprawie, bezsporne jest, iż I. S. spełnia wszystkie ustawowo określone przesłanki do uzyskania prawa do świadczenia przedemerytalnego - za wyjątkiem wymaganego okresu zatrudnienia - 35 lat. Zdaniem organu rentowego odwołująca posiada okres zatrudnienia wynoszący 34 lata, 8 miesięcy i 16 dni, bez uwzględnienia okresu od 16.10.1973 roku do dnia 31.05 1977 roku, kiedy to uczyła się i jednocześnie pracowała w gospodarstwie rolnym jej matki.

W ocenie Sądu Okręgowego odwołanie jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 2 ustawy 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2001r., Nr 153, poz. 1227 ze zmianami), przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się okresy, traktując je, z zastrzeżeniem art. 56 - jak okresy składkowe, m. in.: przypadające przed dniem 1 lipca 1977 r. okresy prowadzenia gospodarstwa rolnego po ukończeniu 16 roku życia, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

Omawiany okres służy wyłącznie do uzupełnienia brakującego okresu ubezpieczenia (składkowego i nieskładkowego) wymaganego do nabycia emerytury lub renty z systemu powszechnego, co oznacza, że przy ustalaniu prawa do świadczeń emerytalno-rentowych okresy pracy rolniczej bierze się pod uwagę dopiero po uwzględnieniu wszystkich udokumentowanych okresów składkowych i nieskładkowych.

W niniejszej sprawie należało zatem rozstrzygnąć, czy wykonywanie pracy w gospodarstwie rolnym matki można zaliczyć odwołującej do stażu ubezpieczeniowego, zwłaszcza w kontekście łączenia pracy w gospodarstwie rolnym z nauką w szkole. Kwestia ta była wielokrotnie przedmiotem rozważań w orzecznictwie sądowym, gdzie rozważano możliwość zaliczenia pracy w gospodarstwie rolnym uczniowi spełniającemu kryteria pojęcia domownika z art. 6 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników z 20.12.1990r (t.j. Dz.U. z 2008r., Nr 50, poz. 291 ze zmianami), tj. osobie bliskiej rolnikowi, która ukończyła 16 lat, pozostaje z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym lub zamieszkuje na terenie jego gospodarstwa albo w bliskim sąsiedztwie oraz stale pracuje w tym gospodarstwie rolnym i nie jest związana z rolnikiem stosunkiem pracy. Orzecznictwo Sądu Najwyższego w tej materii przesądziło, iż o uwzględnieniu przy ustalaniu prawa do świadczeń emerytalno-rentowych okresów pracy w gospodarstwie rolnym przed dniem 1 stycznia 1983 r. decyduje wystąpienie dwóch okoliczności:

po pierwsze - wykonywanie czynności rolniczych powinno odbywać się zgodnie z warunkami określonymi w definicji legalnej domownika z art. 6 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników,

po drugie - czynności te muszą być wykonywane w wymiarze nie niższym niż połowa ustawowego czasu pracy, tj. minimum 4 godziny dziennie (tak SN w wyrokach m.in.: z dnia 28 maja 1997 r., II UKN 96/96 (OSNAPiUS 1997, nr 23, poz. 473), z dnia 13 stycznia 1998 r., II UKN 433/97 (OSNAPiUS 1998, nr 22, poz. 668), z dnia 3 grudnia 1999 r., II UKN 235/99 (OSNAPiUS 2001, nr 7, poz. 236, notka), z dnia 10 maja 2000 r., II UKN 535/99 (OSNAPiUS 2001, nr 21, poz. 650), z dnia 12 maja 2000 r., II UKN 538/99 (OSNAPiUS 2001, nr 21, poz. 651), z dnia 3 lipca 2001 r., II UKN 466/00 (OSNPUSiSP 2003, nr 7, poz. 186).

W powyższych orzeczeniach kładzie się nacisk na stałość wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym, co nie musi jeszcze oznaczać codziennego wykonywania czynności rolniczych, ale gotowość (dyspozycyjność) do podjęcia pracy rolniczej, z czym wiąże się też wymóg zamieszkiwania osoby bliskiej rolnikowi co najmniej w pobliżu gospodarstwa rolnego. Tym kryteriom zazwyczaj nie odpowiada praca domownika (najczęściej dziecka rolnika), które uczyło się w szkole położonej w innej miejscowości niż miejsce gospodarstwa rolnego.

Z kolei przesłanka określonego czasu pracy domownika w gospodarstwie rolnym została przyjęta w orzecznictwie Sądu Najwyższego na mocy rozciągnięcia zakresu zastosowania art. 2 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy rewaloryzacyjnej (a obecnie

art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy o emeryturach i rentach z FUS) na przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia. Zwolnienie domowników z tego wymogu spowodowałoby uprzywilejowanie tych osób w stosunku do pracowników (tak K. Antonów M. Bartnicki w Komentarzu)

Przenosząc powyższe rozważania do stanu faktycznego występującego w przedmiotowej sprawie należy uznać, iż odwołująca I. S. od 16.10.1973 roku do dnia 31.05 1977 pracowała w gospodarstwie rolnym swojej matki co najmniej 4 godziny dziennie, wykonując wszystkie niezbędne prace związane z prowadzeniem gospodarstwa, hodowlą zwierząt i uprawą roślin. Taki stan wynika z zeznań samej odwołującej (k. 10 i 24) ale również ze spójnych z tymi zeznaniami zeznań świadków M. M. (k. 24) i T. M. (k. 23). Przede wszystkim zeznania odwołującej znajdują pełne potwierdzenie w zeznaniach przesłuchanych świadków T. M. i M. M. (k. 23). Zeznania świadków są logiczne i wzajemnie się uzupełniają. Nie ma obiektywnych podstaw do ich podważenia, zwłaszcza, iż obaj świadkowie byli najbliższymi sąsiadami odwołującej w czasie kiedy mieszkała we wsi B.. Z zeznań świadków jasno wynika, iż I. S. stale pracowała w tym gospodarstwie od dziecka a potem w okresie gdy kształciła się w B.. Ponadto zeznania świadka M. M. dowodzą, że rzeczywiście odwołująca wracała ze szkoły do domu około godziny 16-tej. Po zjedzeniu obiadu i krótkim odpoczynku miała zatem czas na pracę w gospodarstwie matki.

Jakkolwiek sporne pozostaje w orzecznictwie, czy okres pracy w gospodarstwie w okresie wakacyjnym, w wymaganym wymiarze, jest okresem składkowym o tyle nie ma wątpliwości, że w niniejszej sprawie za taki okres należy uznać pracę odwołującej w miesiącach od maja do końca września w latach 1974-1976 oraz maj w 1977 roku. W tych miesiącach zmrok zapada późno, a pracy w gospodarstwie związanej z uprawami jest bardzo dużo. Nie należy też zapominać, że matka odwołującej samodzielnie prowadziła to gospodarstwo i mogła liczyć jedynie na pracę córki- I., bowiem druga córka studiowała i stale przebywała poza domem rodzinnym, zaś ojciec odwołującej zmarł. Za prawdziwe należy uznać zatem zeznania I. S. że w tym czasie codziennie pracowała od godziny 17-ej do 21-ej, wykonując wszystkie prace.

Zdaniem Sądu okoliczność, iż odwołująca w spornym okresie uczyła się w B. w żaden sposób nie przekreśla faktu, iż w tym czasie pracowała codziennie w gospodarstwie rolnym, przy czym we wskazanych powyżej miesiącach była to z całą pewnością praca w wymiarze co najmniej połowy ustawowego czasu pracy, tj. minimum 4 godziny dziennie. Okoliczność powyższą należy uznać za udowodnioną.

W tym stanie rzeczy Sąd zaliczył sporny okres pracy w gospodarstwie rolnym matki odwołującej w zakresie niezbędnym do uzupełnienia brakującego stażu pracy wynoszącego 35 lat. Tym samym uznać należy, iż I. S. spełniła wszystkie wymagane ustawą warunki do uzyskania świadczenia przedemerytalnego, poczynając od dnia następnego po złożeniu przez nią stosownego wniosku.

W konsekwencji, na mocy art. 47714 § 2 k.p.c. należało zmienić zaskarżoną decyzję i orzec jak w sentencji.